

تأثیر عوامل فردی سبک زندگی نیروهای مسلح بر استحکام ساخت قدرت نرم درونی

نظام جمهوری اسلامی ایران

خسرو بوالحسنی^۱، علیرضا عین‌القضات^۲، امیرحسین الهامی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

چکیده:

بر اساس فرمایش مقام معظم رهبری، استحکام بخشیدن به ساخت قدرت نرم و اصلاح سبک زندگی، هر دو از مصادیق جهاد هستند. جهاد و اصلاح سبک زندگی به ساخت قدرت ملی استحکام می‌بخشد و باعث شکل‌گیری متن تمدن اسلامی می‌شود و بنای داخلی کشور را محکم می‌کند و ساخت اقتدار درونی ملت در درجه‌ی اول باید با ایمان صحیح و راسخ، اتحاد مردم و عمل درست مسئولین کشور و همراهی مسئولان با مردم باشد؛ لذا با توجه به تأکید معظم‌له بر تغییر و اصلاح سبک زندگی بعد فردی آن موردبررسی قرار گرفته است در ادامه با استناد به فرمایشات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، اسناد بالادستی و آرای اندیشمندان حوزه‌های مختلف، چارچوب مفهومی تبیین و ۸ مؤلفه و ۳۷ شاخص احصاء شدند که از طریق جامعه نمونه‌ای از خبرگان موردبررسی قرار گرفت و در نهایت، گردآوری اطلاعات با توزیع پرسشنامه‌ای به تعداد ۳۵ نفر به جامعه آماری انجام شد و در ادامه با بهره‌گیری از پژوهش آمیخته با روش توصیفی و استنباطی کار تجزیه و تحلیل صورت گرفت و از طریق روش میانگین میانگین‌ها و رتبه‌بندی فریدمن میزان اهمیت و وزن عوامل احصاء و مشخص شد که به ترتیب مؤلفه‌های «انضباط فردی»، «ایمان و معرفت دینی»، «عبادت»، «بصیرت دینی»، «ولایت مداری»، «شجاعت و شهامت»، «هوشمندی و خلاقیت»، «آمادگی جسمانی» نقش بسزایی در ارتقای قدرت نرم و استحکام ساخت درونی قدرت داشتند.

واژگان اصلی: سبک زندگی، قدرت نرم، استحکام ساخت قدرت درونی.

bolhasanik@yahoo.com

۱. دانشیار مدیریت دفاعی دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۲. استادیار زبان انگلیسی دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

۳. استادیار گروه جغرافیا، محیط زیست و پدافند غیر عامل، پژوهشکده امنیت داخلی، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

شهید سپهبد پاسدار حاج قاسم سلیمانی، تهران، ایران

مقدمه

جهاد و اصلاح سبک زندگی به ساخت قدرت ملی استحکام می‌بخشد و باعث شکل‌گیری متن تمدن اسلامی می‌شود که بنای داخلی کشور را محکم می‌کند... (بیانات در دیدار کارگزاران حج، ۲۰/۶/۹۲)

اگر به «استحکام ساخت قدرت درونی» به‌دقت بنگریم آن را قبل از انقلاب اسلامی و در اندیشه‌های امام خمینی (ره) به‌وضوح خواهیم یافت این استحکام بخشی درونی قدرت قبل از پیروزی انقلاب به خواست ملی و عمومی تبدیل برای مبارزه و نهایتاً سقوط رژیم پهلوی شد. اما با شروع جنگ تحمیلی با اتکا به قدرت درونی، عزت، استقلال و هویت ملی را احیاء کردیم و با تکیه بر شعار نه شرقی و نه غربی که محصول رویکرد ساخت درونی و اتکا به ظرفیت‌ها و نیروهای داخلی بود به هجوم نظامی و شرارت‌هایی عراق و حامیان آن خاتمه دادیم. اما بعد از اتمام جنگ تحمیلی یعنی در زمان سازندگی، نگاه مسئولین مجدداً به بیرون معطوف شد و این امر تا همین اواخر نیز ادامه داشت و ما شاهد تغییر رویکرد از ساخت درونی که به سمت ساخت بیرونی بوده‌ایم و آنچه مورد نظر رهبری و بسیاری از نظریه‌پردازان دلسوز نظام اسلامی بوده و هست، تکیه بر قدرت اقتدار درون‌زا است. اما با تحریم‌های همه‌جانبه علیه کشور ما و مخصوصاً فشارهای اقتصادی شدید این موضوع باعث شد که مجدداً مقام معظم رهبری نسبت به نگاه درونی تأکیدی ورزند و طبیعی است وقتی بخواهیم این کار را انجام دهید باید جامعه و خانواده‌های نیروهای مسلح را برای این کار آماده کنیم.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌فرماید: «یکی از ابعاد پیشرفت با مفهوم اسلامی عبارت است از سبک زندگی کردن، رفتار اجتماعی، شیوه‌ی زیستن - اینها عبارۀ اخراي یکدیگر است - این یک بُعد مهم است؛ ما اگر از منظر معنویت نگاه کنیم - که هدف انسان، رستگاری و فلاح و نجات است - باید به سبک زندگی اهمیت دهیم؛ اگر به معنویت و رستگاری معنوی اعتقاد هم نداشته باشیم، برای زندگی راحت، زندگی برخوردار از امنیت روانی و اخلاقی، باز پرداختن به سبک زندگی مهم است.» (۹۱/۷/۲۳)

بنابراین سبک زندگی نیروهای مسلح، رفتار اجتماعی و شیوه‌ی زیستن آنها باید متناسب با تمدن اسلامی طرح ریزی شود و این مقاله درصدد است که نحوه اصلاح سبک زندگی را با استفاده از یک سری عوامل اجتماعی و خانوادگی تبیین کند.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در رابطه با استحکام ساخت قدرت درونی نظام می‌فرماید: جهاد بنای جامعه‌ی اسلامی، جهاد استحکام بخشیدن به ساخت قدرت ملی که ما مکرر رویش تکیه کردیم،

جهاد اصلاح سبک زندگی - که عرض کردیم متن تمدن اسلامی این است و آنچه در غیر از سبک زندگی بحث می‌کنیم، همه شکل‌ها و شیوه‌ها و اندازه‌گیری‌ها است - این‌ها هر کدام یک جهاد است (بیانات در دیدار شاعران، ۹۲/۵/۱)

یکی از بنیان‌هایی که در استحکام ساخت قدرت درونی نظام مؤثر است سبک زندگی اسلامی نیروهای مسلح است. در حال حاضر سبک زندگی ما با بهره‌گیری از همه‌ی منشأهای تاریخی، دینی، تعاملی تبادل فرهنگی شکل گرفته است. برخی آیین‌ها و روش‌ها از دیرباز و تمدن تاریخی ایرانی به ارث رسیده و برخی از آموزه‌های دینی دریافت شد و برخی نیز در تبادل فرهنگی با جهان غرب وارد زندگی ایرانیان شده است این مسئله یعنی التقاط سبک‌ها وارداتی بعضاً منجر به اختلال در جریان زندگی اجتماعی ایرانیان شده و ما را با آسیب‌های جدی و روبه‌رشدی نموده است.

مسئله تأثیرپذیری سبک زندگی فردی و اجتماعی ایرانیان که در نتیجه تبادل فرهنگی با جهان و با استفاده از ابزارهای فناوری مثل اینترنت، ماهواره، تلویزیون و ... هست و نیز تأثیرگذاری آن بر سبک زندگی نیروهای مسلح از دغدغه‌های اصلی محققین محسوب می‌گردد. شناخت وضعیت جاری سبک زندگی نیروهای مسلح تعیین ابعاد فردی، مؤلفه‌ها و شاخص‌های قابل طرح در آن و احصاء اولویت‌های موضوعی و مصداقی در زمینه سبک زندگی، از دیگر دغدغه‌های محققین بوده و چگونگی تأثیرگذاری مؤلفه‌های بعد فردی بر استحکام درونی نظام ج.ا.ا از دیگر مسائل پیش روی این تحقیق است.

زندگی به سبکی که در آن، هم روح، هم جسم، هم دنیا و هم آخرت انسان تأمین شده باشد همان زندگی پاکیزه‌ای است که قرآن آن را به ما وعده داده است: «فَلْتُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوَةً طَيِّبَةً» (نحل/۹۷) شناخت مؤلفه‌های فردی سبک زندگی نیروهای مسلح از نیازهای اصلی در استحکام بخشی قدرت درونی نظام است، نیروی مسلحی که در بین طبقات اجتماعی از شأنیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار باشد که حضرت علی (ع) در فرمان خود به مالک اشتر در ارزیابی طبقات، اولین طبقه را نیروهای مسلح بر می‌شمرد و از آنان به «سربازان خدا» تعبیر می‌کند. «فَمِنْهَا جُنُودُ اللَّهِ» و در فراز دیگری می‌فرماید: «...فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَ زَيْنُ الْوَلَاةِ؛ اما لشکرها، به فرمان خدا دژهای استوار رعیت‌اند و زینت والیان.» (نهج البلاغه، نامه ۵۳)

اما قدرت نظامی یکی از عناصر اصلی قدرت ملی است. اگرچه در شرایط فعلی، مسائل اقتصادی در رأس اولویت‌ها قرار گرفته است، لکن قدرت نظامی هنوز هم اهم‌ترین نیرومندی جهت حمایت

سیاست‌های ملی در تحمیل اراده‌ی سیاسی کشور، خواه مستقیم یا غیرمستقیم با توجه به خاصیت بازدارندگی هست. به‌منظور تقویت قدرت بازدارندگی و ایجاد شرایط مطلوب بازدارندگی، به آمادگی نظامی نیاز است. آمادگی نظامی شامل؛ دارا بودن برنامه درازمدت راهبردی و دفاعی؛ سلاح‌ها و تجهیزات نظامی؛ وضعیت روحیه، انضباط، نگهداری و آموزش نیروی نظامی قادر به استفاده از سلاح-های جدید و راهبردی؛ برنامه‌ریزی برای تأمین هماهنگی بین افراد غیرنظامی و نیروهای نظامی در مواقع جنگی و بحران؛ سرعت در استقرار و گسترش یگانی، میزان هماهنگی با سایر رده‌ها و نیروها و همچنین قدرت رهبری، نحوه فرماندهی و کنترل؛ کیفیت سامانه آماد، امکانات تدارکاتی و لجستیکی نیروهای نظامی و همچنین مهم‌تر از همه، ایجاد آمادگی روحی در مردم می‌شود. ... در کشورهایی نظیر ج.ا.ا که نیروهای مسلح آن از چند سازمان نظامی باقابلیت‌های مشابه برخوردار می‌باشند، سطح مشترک آمادگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. (کریمی، ۱۳۹۱: ۱۷۲-۱۷۱)

بنابراین انجام این پژوهش بنا به دلایل زیر از اهمیت بالایی برخوردار است:

تبیین مؤلفه‌های بعد فردی سبک زندگی ن.م و تأثیر آن بر استحکام ساخت درونی نظام ج.ا.ا. ارائه مدل مفهومی بعد فردی سبک زندگی برای ن.م و پیشرفت به سمت هدف‌های آرمانی که موجب تقویت ساخت درونی و تقویت قدرت استحکام نظام ج.ا.ا می‌شود.

این پژوهش مهم است، چون برای سبک زندگی نیروهای مسلح ج.ا.ا. مدلی ارائه خواهد داد که به ابعاد مادی و معنوی آن توجه کرده و ضمن برخورداری از انسجام لازم، امکان پیاده‌سازی هم داشته باشد و منجر به تقویت بعد فردی نیروهای مسلح شده و به تبع آن استحکام ساخت درونی را تقویت می‌کند.

با توجه به جایگاه نیروهای مسلح و انتصاب آن‌ها به ولی فقیه به‌عنوان فرماندهی کل قوا و الگو بودن آن‌ها برای سایر اقشار جامعه لازم است ن.م سبک زندگی خود را متناسب با سبک زندگی اسلامی و ایرانی تطبیق نمایند و از این طریق ساخت درونی قدرت و استحکام نظام قوت بخشند. ایجاد وحدت رویه و یکپارچگی فرهنگی و دوری از تکثرگرایی فرهنگی در سطح نیروهای مسلح و ترویج سبک زندگی اسلامی به استحکام ساخت درونی قدرت قوام می‌بخشد.

امروزه هویت زندگی ن.م با توجه به تهاجم فرهنگی دشمن و التقاط سبک زندگی ایرانی با سبک زندگی غربی دچار بحران شده لذا جهت رفع این بحران لازم است نیروهای مسلح در سبک زندگی خود تغییر اساسی به سمت سبک زندگی اسلامی ایرانی حرکت نمایند و از التقاط یادشده

دوری و به ساخت درونی قدرت و استحکام کمک کند.

با این توصیف هدف اصلی این پژوهش، تقویت استحکام ساخت قدرت درونی نظام از طریق تبیین بعد فردی «سبک زندگی اسلامی ن.م.» و معرفی شاخص‌های تأثیرگذار بعد فردی سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و نقش آن در استحکام بخشی ساخت قدرت درونی نظام است. برای رسیدن به این هدف، سؤال اصلی این است که بعد فردی سبک زندگی ن.م.ج.ا.ا چه تأثیری بر استحکام ساخت قدرت درونی نظام دارد؟

لذا مسئله این پژوهش ضمن چیرایی و چرایی مؤلفه‌های بعد فردی سبک زندگی ن.م.ج.ا.ا، چگونگی تقویت استحکام ساخت قدرت درونی نظام از طریق تبیین بعد فردی سبک زندگی است. هدف اصلی تقویت استحکام ساخت قدرت درونی نظام از طریق تبیین بعد فردی «سبک زندگی اسلامی ن.م.»

سوالات تحقیق:

سوال اصلی: بعد فردی سبک زندگی ن.م.ج.ا.ا چه تأثیری بر استحکام ساخت قدرت درونی نظام دارد؟

سوال فرعی: مؤلفه‌های بعد فردی سبک زندگی ن.م.ج.ا.ا کدام‌اند؟

مبانی نظری تحقیق

سبک زندگی، موضوعی است که در حوزه مطالعات فرهنگی و جامعه‌شناسی از آن بحث می‌شود و مخصوصاً از دهه ۱۳۷۰ (۱۹۹۰م) به بعد آثار پژوهشی زیادی در مورد آن صورت گرفته است. با توجه به بررسی سوابق تحقیقاتی و مطالعات اکتشافی انجام شده، مشخص گردید که موضوع مشابه با عنوان پژوهش حاضر وجود نداشته و از این جهت موضوع پژوهش پیش‌رو، دارای نوآوری در حیطهٔ مباحث راهبردی مرتبط با مؤلفه‌های الگوی سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران است. شایان ذکر است که هیچ‌کدام از تحقیقات پیشین در حوزهٔ نیروهای مسلح نیست و عنوان پیشنهادی، جزء اولین پژوهش‌های ارائه شده در این مقوله، در دانشگاه عالی دفاع ملی و حتی در دانشگاه‌های نظامی موجود کشور می‌باشد، با این حال، خلاصهٔ کتاب‌ها، تحقیقات و مقالات مرتبط با موضوع که در شکل‌گیری مسأله، اهداف و سؤالات پژوهش پیش‌رو نقش داشته‌اند، به شرح زیر ارائه می‌شود:

تعاریف عملیاتی و اصطلاحات

سبک زندگی ن.م:

سبک زندگی نیروهای مسلح مجموعه‌ای از روش‌ها و رویکردهای عادت‌واری است که نیروهای مسلح برای زندگی شخصی و تعامل با سازمان و اجتماع برمی‌گزینند. بعد فردی:

سبک زندگی دارای بعد فردی و اجتماعی انسان‌ها است و در همه‌ی ابعاد، روش‌ها و شیوه‌هایی مورد توافق و پذیرش آحاد جامعه قرار می‌گیرد و به‌مرور زمان نهادینه‌شده، به هنجار و آیین زندگی تبدیل می‌شود. البته منظور محقق در بعد فردی سبک زندگی متکی بر عمل محوری اعتدالی فردگرایانه نیروی مسلح در تعامل با اجتماع است.

سبک زندگی

در فرهنگ فارسی معین: ۱- (ا.) طرز، شیوه. ۲- روشی خاص که هنرمند ادراک و احساس خود را بیان می‌کند. ۳- (مص م.) فلز ذوب‌شده را در قالب ریختن.

دایره المعارف مصاحب می‌نویسد: سبک عربی است یعنی گداختن و به قالب ریختن. و تخیلات دقیق و مضمون‌پردازی، معانی پیچیده و باریک و دور از ذهن، الفاظ ساده و بازاری، کثرت استعاره و کنایه آوردن امثال بسیار در شعر. (مصاحب، ۱۳۸۰: ۱۲۵۸)

سبک زندگی اسلامی

سبک زندگی هم رفتاری و هم شناختی است، از جهت «سبک»، به رفتار می‌پردازد و با شناخت‌ها و عواطف ارتباط مستقیم ندارد، ولی از آن جهت که «اسلامی» است، نمی‌تواند بی‌ارتباط با عواطف و شناخت‌ها باشد. بر این اساس، در سبک زندگی اسلامی، عمق اعتقادات و عواطف و نگرش فرد سنجیده نمی‌شود، بلکه رفتارهای فرد موردسنجش قرار می‌گیرد؛ اما هر رفتاری که بخواهد مبنای اسلامی داشته باشد، باید حداقل‌هایی از شناخت و عواطف اسلامی را پشتوانه خود قرار دهد. ... در واقع، در سبک زندگی اسلامی، می‌شود رفتارها را به مهره‌های متعددی تشبیه کرد که علوم انسانی به خود آن مهره‌ها و بدون ارتباط با عوامل دیگر می‌پردازند، ولی در سبک زندگی اسلامی نه تنها به خود آن مهره‌ها، بلکه به آنچه سبب ارتباط آن‌ها باهم می‌شود و همانند نخ تسبیح در تمام آن‌ها وجود دارد، نیز می‌پردازد. حتی رفتاری مثل نماز، اگر اعتقاد به خدا و معاد را پشتوانه خود نداشته باشد، رفتار اسلامی محسوب نمی‌شود. (کاوایی، ۱۳۹۲: ۱۸)

استحکام ساخت درونی نظام

استحکام ساخت نظام به معنای استحکام بنیان‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی نظام است. بیانات معظم له (۸۱/۳/۷). رویکرد ساخت درونی با اتکا به ظرفیت‌های نیروهای داخلی است. در واقع اتکا به درون، عزت ملی و استقلال در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی - دفاعی بر مبنای مکتب اسلام و هویت ملی است.

ادبیات نظری

توصیه دین اسلام به استحکام بخشی ساخت درونی قدرت

تعالیم عالیه اسلام، کسب آمادگی برای استحکام بخشی و ایجاد رعب و وحشت در دل دشمنان را در آیه *وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ* برای [دفع شر] آنان هر چه توانستید نیرو و اسب‌های بسته آماده کنید تا دشمنان خدا و دشمنان خودتان و مردم دیگری غیر از آنان را که شما آن‌ها را نمی‌شناسید و خدا آن‌ها را می‌شناسد با آن بترسانید؛ و هر چیزی در راه خدا انفاق کنید [پاداش آن] به‌طور کامل به شما پرداخت می‌شود و به شما ستم نخواهد شد - توصیه کرده است. (قران، انفال: ۶۰)

استحکام ساخت قدرت درونی در نگاه مقام معظم رهبری

امام خامنه‌ای می‌فرمایند: خود را برای تداوم این عزت ملی و اقتدار بین‌المللی آماده نگه‌دارید. همه باید آماده باشیم. همه باید برای حفظ ارزش‌های والای ماندگار در طول تاریخ، خود را آماده نگه‌دارند؛ در عرصه‌ی علم، در عرصه‌ی کار، در عرصه‌ی صنعت، در عرصه‌ی مدیریت و سیاست و در نوک پیکان، برای دفاع ملی، نیروهای مسلح؛ عرصه‌ی رزم نظامی. بیانات در دانشگاه افسری امام علی (ع). (۹۰/۸/۱۹)

حال نظام جمهوری اسلامی این «توانائی» و این «اقتدار ذاتی» را که مستلزم تکیه‌ی بر اقتدار ملی و توان داخلی و نگاه به ظرفیت‌های درونی، چشم ندوختن به دشمن، اتحاد ملی، توجه به آرمان‌های والای نظام جمهوری اسلامی و عزت ملی را باید به‌منظور استحکام بخشی ساخت قدرت درونی مورد توجه قرار دهد (۹۲/۶/۱۸) و باید طبق فرمایش معظم له اقتدار درونی خود را در عرصه‌های

گوناگون اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، حکومتی، معیشتی و مردمی افزایش دهیم. بیانات در دیدار ائمه‌ی جمعه‌ی سراسر کشور عاملی که می‌تواند کشور شمارا در مقابل هر افزون‌طلبی، هر انحصارطلبی، هر تجاوز، هر ماجراجویی و هر بحران‌سازی حفظ کند، استحکام ساخت داخلی نظام است. (۱۳۸۲/۲/۲۲)

عاملی که می‌تواند کشور ما را در مقابل هر افزون‌طلبی و انحصارطلبی و یا هر تجاوز حفظ کند، استحکام ساخت داخلی نظام است. بی‌شک در پیشرفت به سمت هدف‌های آرمانی، باید با صبر و توکل و عزم راسخ گام برداشت و این هدف‌ها را دنبال کنیم و چشم به این آرمان‌ها بدوزیم و معظم‌له اشاره به عزم راسخ هم در مسؤولین وهم در مردم کردند.

با نگاه به فرمایشات گهربار ایشان می‌توان دریافت که افرادی که در جامعه و نیروهای مسلح هستند باید علاوه بر صبر و توکل و عزم راسخ خود را به ایمان، هوشمندی، اعتمادبه‌نفس، تقویت نفس و ایستادگی مزین نمایند. چه آن‌هایی که رسول و در رأس هستند و چه کسانی که بدنه نیروهای مسلح و جامعه را تشکیل می‌دهند؛ بنابراین برای اینکه این ویژگی‌ها را در افراد تقویت کنیم باید متکی بر استعداد درونی باشیم و مسلماً ویژگی‌های فردی را باید احصاء و آن‌ها را تقویت نماییم.

سبک زندگی در نگاه مقام معظم رهبری

جهاد و اصلاح سبک زندگی به ساخت قدرت درونی استحکام می‌بخشد و باعث شکل‌گیری متن تمدن اسلامی می‌شود که بنای داخلی کشور را محکم می‌کند و ساخت اقتدار درونی ملت در درجه‌ی اول باید باایمان صحیح و راسخ، اتحاد آحاد مردم و عمل درست مسئولین کشور و همراهی مسئولان با آحاد مردم و توکل به خدای متعال انجام بگیرد؛ یعنی به کار گرفتن عقل و معنویت و توکل و حرکت و عمل. (۹۲/۶/۲۰)

معظم‌له در بحث پرداختن به مسئله سبک زندگی هشدار داده‌اند که: «مراقب باشیم دچار سطحی‌گری و ظاهرگرایی نشویم، دچار تحجر نشویم - این یک طرف قضیه است - دچار سکولاریسم پنهان هم نشویم. گاهی اوقات در ظاهر، تبلیغات، تبلیغات دینی است؛ حرف، حرف دینی است؛ شعار، شعار دینی است؛ اما در باطن، سکولاریسم است؛ جدائی دین از زندگی است؛ ...» (۱۳۹۱/۰۷/۲۳) لذا باید براساس انتظار معظم‌له، باید تعریفی برای سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با توجه شرایط امروز طراحی و ارائه شود. تعریفی که با استناد به معارف ناب

آسمانی تضمین کننده سعادت دنیوی و اخروی باشد و از سویی نسبت آرامش و آسایش را هم به هم نریزد و نیاز کاذب ایجاد نکند و نیازهای واقعی را برآورده سازد. زندگی به سبکی که در آن، هم روح انسان، هم جسم انسان، هم دنیای انسان، هم آخرت انسان تأمین است. همان زندگی پاکیزه‌ایی که قرآن آن را به ما وعده داده است.

ابعاد سبک زندگی اسلامی

اگر سبک زندگی را در دو بعد فردی و اجتماعی خلاصه کنیم در بعد اجتماعی به وظایفی از زندگی اشاره می‌شود که فرد در ارتباط با دیگران، فراتر از خود و خانواده خود انجام می‌دهد؛ اعم از اعضای خانواده بزرگ، بستگان، دوستان، همکاران، افراد کوچک و بازار، همسایه و همه‌کسانی که فرد به‌نوعی با آن‌ها مرتبط می‌شود، یا وظیفه دارد که مرتبط بشود.

و اگر در بعد فردی به آن بنگریم به وظایفی از زندگی اشاره دارد که:

رابطه میان فرد و خداوند مثل نماز، روزه، همیشه با وضو بودن، تلاوت قرآن، ذکرهای مستحبی، حج و ... و رفتارهایی که رسماً نام عبادت بر آن‌ها گذاشته شده است و شخص کارهای روزمره خود را به شکلی خاص و با این نیت که خداوند این‌گونه می‌پسندد، انجام دهد

فرد خود مستقیماً وظیفه رفتاری زندگی را شکل می‌دهد؛ اما لایه‌های زیرین عاطفی و شناختی،

فرد نیز حائز اهمیت است و به‌صورت خودآگاه یا ناخودآگاه نقش تعیین‌کننده‌ای در رفتارها دارند

به صفات و رفتارهای درونی شده‌ای از فرد گفته می‌شود که وظیفه رسمی و قانونی او محسوب نمی‌شود و با ترک آن‌کسی او را مؤاخذه نمی‌کند؛ اما فرد آن صفت را دارد و آن رفتار را انجام می‌دهد.

به ساحت شناختی فرد اشاره دارد، اعم است از: شناخت‌های موجود در فرد، تلاش برای

افزایش شناخت‌های خود، جایگاهی که فرد برای علم و تفکر قائل است

به تمام اموری نظر دارد که به‌گونه‌ای در سلامت جسمانی و روانی فرد ایفای نقش می‌کنند که

شامل: تغذیه، بهداشت، ورزش، هر نوع فعالیت بدنی، تفریح، شوخی و بازی، لذت‌های زندگی، سیاحت و زیارت، خواب و استراحت، دیدوبازدیدها، ظاهر زشت یا زیبای فرد و ... می‌شود. البته تمام این‌ها ابعاد متعددی دارند که در اینجا فقط از این زاویه ملاحظه می‌شوند که در سلامت فرد ایفای نقش می‌کنند.

مؤلفه‌های بعد فردی سبک زندگی اسلامی

۱- ایمان و معرفت دینی

سرآمد اعتقادات و باورهای دینی و ریشه همه معنویات ایمان به خداست (مطهری، بیست گفتار، ۵۱، ۱۳۶۱). ایمان به خداوند روح و جان مؤمن را دستخوش دگرگونی و تحولی بنیادی می‌سازد. از دستاوردهای مهم ایمان به خداوند، قدرت و توان روحی است که مؤمن در آزمون‌های دشوار و تندبادهای سخت زندگی بدان نیازمند است. دشوارترین آزمون بشری جنگ است. از این رو تحمل سختی‌های جنگ و فائق آمدن بر مشکلات آن توان و قدرت روحی دوچندانی را می‌طلبد.

پیامبر اکرم (ص) فرمود: ایمان عبارت است از اینکه خدا و روز جزا و فرشتگان و کتاب (آسمانی خدا) و پیامبران و مرگ و زندگی پس از مرگ را پذیرفته و باور داشته باشی و بهشت و دوزخ و حساب و میزان مؤمن باشی و مقدرات الهی را چه خیر و چه شر پذیرا باشی اگر چنین بودی ایمان آورده‌ای (خویدکی، ۱۳۸۸، ق، ۵۲) و (کنز العمال، ۱/ ۲۶).

ایمان دو گونه است: اول: ایمان قلبی دوم ایمان عملی، ایمان قلبی و باطنی آن است که در درون انسان پدید می‌آید و از آن با تعبیراتی چون اعتقاد، باور درونی و معرفت یاد می‌شود. وجود ایمان و باور درونی از ضروریات زندگی بشر است به طوری که تصور این امر که فردی بدون اعتقاد و باور قلبی وجود داشته باشد مستحیل و غیرقابل قبول می‌نماید. (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲، ق، ۱/ ۲۰۹)

از حضرت علی (ع) سؤال شد ایمان چیست؟ فرمودند: باور کردن خدا و فرشتگان و کتاب‌های آسمانی و پیامبران و زندگی بعد از مرگ و باور کردن تقدیر خوب و بدش و تلخ و شیرینش (سلیم بن قیس، ۱۴۰۵، ق، ۸۷)

۲- بصیرت

یا ایهاالنبی حرض المومنین علی القتال ... (انفال / ۶۵) ای پیامبر مؤمنان را به جنگ و جهاد تشویق کن زیرا که اگر بیست نفر از شما صبر و بردباری داشته باشید و پایداری و مقاومت نشان دهید به دویست نفر از دشمنان پیروز خواهید شد و اگر یک صد نفر باشید (بر اثر قدرت ایمان و نیروی صبر و پایداری خود) بر هزار نفر از کافران غلبه خواهید کرد، زیرا آن‌ها گروهی افراد نادان هستند که در برابر دین و دانش شما تاب مقاومت نخواهند داشت. در این آیه رمز پیروزی مسلمانان بر کافران را بصیرت یعنی درک صحیح و جهان بینی درست جهادگران اسلامی معرفی می‌کند. این تعبیر عیناً در آیه ۹ سوره تحریم نیز واقع شده یا ایهاالنبی جاهد الکفار و المنافقین و طبق مفاد این آیه

پیامبر بزرگ اسلام همانطور که از جانب خداوند مأموریت جهاد با کافران را داشتند با منافقان نیز مأمور به پیکار بوده است.

۳- ولایت مداری

باید توجه داشت که ولایت الهی و ولایت پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآله و امیرالمؤمنین و ائمه اطهار علیه السلام دارای مراتب مختلفی است و همه کسانی که از این ولایت برخوردارند در یک درجه نیستند. برای رسیدن به بالاترین مراتب این ولایت به دو چیز نیاز است:

۱. معرفت و شناخت؛ ۲. داشتن اراده قوی و التزام عملی.

بنابراین انسان برای در آمدن در زمره «حزب الله» و «اهل ولایت» نیازمند دو توفیق از ناحیه خداوند است: یکی توفیق در کسب معرفت و شناخت، و دیگری توفیق عمل به معرفت کسب شده. یکی از امتحان‌های دشوار الهی نیز در «مقام عمل» آن گاه ظاهر می‌شود که منافع و لذت‌های زندگی دنیایی یک شخص با اعتقاداتش هم خوانی و هم سویی نداشته باشد؛ به عبارت دیگر، چنان چه بخواهد بر طبق اعتقاداتش عمل کند، مجبور باشد از بعضی لذت‌ها و خوشی‌ها صرف نظر کند. در چنین جایی زمینه امتحان برای او فراهم می‌شود: آیا منفعت و لذت خویش را مقدم بدارد یا بدان چه ایمان آورده ملتزم شود؟! آیا اگر چنین امتحانی برای ما پیش بیاید، به پیمان و بیعتی که با اولیای خدا بسته ایم وفادار خواهیم ماند؟! (مصباح یزدی، پرتو ولایت، ۲۸۳)

۴- شجاعت و شهامت

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: ما باید روحیه ایمان و عنصر ایثار و فداکاری را در درجه اول در خودمان و سپس در مردم تقویت کنیم. بخش مهمی که قدرت ملی ما را تشکیل داد همین روحیه ایثار بود که در جنگ به صورت شهادت طلبی ظاهر شد. در میدانی هم که امروز در مقابل خود داریم که یقیناً از میدان جنگ (گذشته) پیچیده تر و دشوارتر است. نیروی ایثار و فداکاری است که همه معادلات را به هم می‌ریزد (۸۲/۵/۱۵)

۵- آمادگی جسمانی

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلَكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلَكُهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (بقره/۲۴۷)

پیغمبرشان به آن‌ها گفت: خدا طالوت را پادشاه شما کرد. گفتند: چگونه او را بر ما پادشاهی باشد؟ ما سزاوارتر از او به پادشاهی هستیم و او را دارایی

چندانی نداده‌اند. گفت: خدا او را بر شما برگزیده است و به دانش و توان (نیروی بدن) او بیفزوده است و خدا پادشاهی را به هرکه خواهد دهد که خدا در برگیرنده و داناست. مراد از نیروی بدن همان برتری است که خداوند آنرا به هرکس که بخواهد میبخشد. در اینجا خداوند طالوت را از دو جنبه قوه عقلانی و جسمانی به قوم خود برتری بخشید. حضرت علی (ع) می‌فرمایند: خدایا اعضای بدنم را در راه خدمت تقویت کن و نیروی درونیم را برای استوار ماندن در مسیرت استحکان بخش. (مفاتیح‌الجنان: دعای کمیل)

۶- هوشمندی و خلاقیت

«سبک زندگی» به عنوان یکی از اصطلاحات علوم اجتماعی، پیوند مستقیم و وثیقی با مجموعه‌ای از مفاهیم دارد؛ مفاهیمی مانند عینیت و ذهنیت، فرهنگ و جامعه، فرهنگ عینی و ذهنی، صورت (شکل) و محتوا، رفتار و معنا (نگرش، ارزش و هنجار)، اخلاق و ایدئولوژی، سنت و نوگرایی، شخصیت و هویت فردی و جمعی، وراثت و محیط، فردیت و عمومیت، خلاقیت و بازتولید، تولید و مصرف، طبقه و قشربندی اجتماعی، زیبایی‌شناسی (سلیقه) و نیاز، منزلت و مشروعیت و بدون شناخت این روابط، درک درستی از سبک زندگی و نظریه‌های مربوط به آن به دست نخواهد آمد. (مهدوی‌کنی، ۱۳۸۶: ۲۰۰)

عبادت

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: جوان‌های مؤمن و بسیجی ما نشان دادند که می‌توانند در این مراحل عظیم به معراج بروند. شما میدان‌های جنگ را پشت سر گذاشته‌اید روزها و شب‌های خوش حالات معنوی را پشت سر گذاشته‌اید... ای معراج رفته‌ها، امروز که وارد زندگی معمولی شده‌اید، مبدا آن معراج را از دست بدهید، مبدا آنچه را که در آنجا با همین بینش معنوی احساس کردید، فراموش کنید، حجت خدا بر شما تمام شده است، آن مناظر معنوی را که شما از دریچه عبادت و ذکر مناجات در یک دورانی مشاهده کردید، همه کس نمی‌بیند و چشم‌های مادی آن را درک نمی‌کند و نمی‌بیند اما شما دیدید و حجت بر شما تمام است. (۷۱/۱۱/۱۲)

از صاحب غرائب البیان نقل شده: که مخلصان آن‌ها هستند که عبادت خدا کنند به طوری که نبینند خود را در عبودیت او و نه عالم و اهل آن را و تجاوز نکنند از حد عبودیت در مشاهده ربوبیت. پس وقتی که ساقط شد از بنده خطوط او از خاک تا عرش، راه دین را سلوک کرده و آن طریق بندگی و عبودیتی است که خالص باشد از دیدن حوادث به واسطه شهود، روح جمال پروردگار را

(امام خمینی، ۱۳۷۱، ۳۲۸)

پرهیزکاران در پرتو یاد خدا از چنگال وسوسه‌های شیطانی رهایی می‌یابند و این در حالی است که گناهکاران آلوده که برادران شیطانند در دام او گرفتارند. وسوسه‌های نفس و شیطان همانند میکروب‌های بیماری زاست که در همه وجود دارند ولی به‌دنبال بنیه ضعیف و جسم‌های ناتوان می‌گردند تا در آنجا نفوذ کنند (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴، ۸۶۷)

در ماه شعبان سال ششم هجرت (سریه عبدالرحمن بن عوف به دومه الجندل) پیامبر اکرم (ص) عبدالرحمن بن عوف را احضار فرمودند و او را برابر خود نشانند و با دست خود برای او عمامه بسته فرمودند: به جنگ برو به نام خدا و در راه خدا و با آنان که به خدا کافر شدند جهان کن، مکر منما و فریب مکن و کودکی را مکش (واقعی، ۱۱۰، ۱۳۶۱)

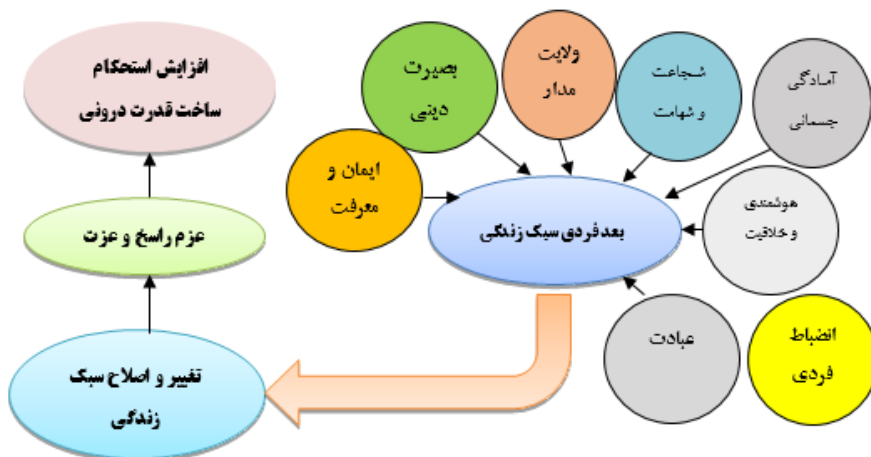
۸- انضباط فردی

نظم و انضباط که از عوامل نامحسوس و غیرفیزیکی توان رزمی محسوب می‌شود ارتباط نزدیکی با عوامل معنوی دارد. انضباط دارای دو جنبه معنوی و ظاهری است. جنبه ظاهری آن آراستگی و رعایت مسایل انضباطی است که به چشم می‌آید و تابع قوانین و مقررات است ولی جنبه معنوی آن محصول ایمان به خداوند متعال، احساس مسئولیت و پای‌بند بودن به ارزشهای اخلاقی و الهی و اعتماد به فرماندهان، رؤسا و همکاران است. ویژگی جنبه معنوی انضباط در این است که اگر تمامی کنترل‌ها برداشته شود همچنان برقرار و پابرجای است. این جنبه از انضباط پایه و اساس ارتش‌های مکتبی، شرافتمند فداکار و وظیفه‌شناس را تشکیل می‌دهد و بدون آن بنای هیچ ارتشی پایدار نخواهد بود (بحرینی و نباتی، ۱۳۷۳، ۲۲). عوامل معنوی همانطور که روحیه رزمی را تقویت می‌کند انضباط و به‌ویژه جنبه معنوی آن را نیز ایجاد و تقویت می‌کند.

مدل مفهومی

با توجه به مدل مفهومی، تغییر در وجوه هر یک از ابعاد فردی سبک زندگی نیروهای مسلح منجر به تغییر و اصلاح سبک زندگی نیروهای مسلح می‌شود و در پیشرفت به سمت هدفهای آرمانی، یعنی افزایش استحکام ساخت درونی قدرت علاوه بر صبر و توکل نیاز به عزم راسخ مسئولان کشور و مردم هستیم؛ بنابراین افرادی که می‌خواهند به درون نظام بیایند و چه افرادی که می‌خواهند به عنوان مسئول و فرمانده خدمت نمایند باید دارای ویژگیهای فردی خاصی باشند تا علاوه

بر عزم راسخ و دارای عزت باشند که بتوانند در نهایت استحکام ساخت درونی قدرت را شکل دهند؛ بنابراین در مدل توجه خاصی به بعد فردی ج.ا.ا شده است. همچنین این بعد قابلیت (توانایی) اولیه در استحکام قدرت درونی ن.ج.ا.ا تامین خواهد نمود.

شکل ۱: مدل مفهومی تأثیر عوامل فردی سبک زندگی نیروهای مسلح بر استحکام قدرت درونی ن.ج.ا.ا.

روش شناسی تحقیق

نوع و روش تحقیق

این مقاله از نوع کاربردی- توسعه‌ای بوده و با استفاده از روش آمیخته (ترکیبی از روش کمی و کیفی) انجام گرفته است؛ و برای جمع‌آوری اطلاعات از دو روش استفاده شده است:
 ۱- روش میدانی: در این روش، ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه و تکمیل پرسشنامه از نمونه آماری بوده است.

۲- روش کتابخانه تخصصی: در این روش از کتاب‌ها و مقاله‌های علمی، آرشیو سراچه‌های اطلاعاتی موجود و مرتبط به ویژه در بخش ادبیات تحقیق استفاده شده است.

برای دستیابی به هدف نخست این تحقیق از طبقات متعددی پاسخگو شامل؛ شاغلین در ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی، وزارت دفاع و نهادها (عقیدتی سیاسی و سازمان حفاظت اطلاعات) در جدول ۱- نشان داده است. بر اساس این نتایج از ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی هر کدام به تعداد ۷ نفر معادل ۲۰ درصد پاسخگویان و از نیروی انتظامی ۵ نفر و از

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۳ نفر و از سایر نهادها ۶ نفر به پرسشنامه این تحقیق پاسخ دادند. به علاوه برای اطمینان بیشتر از نتایج مرحله کمی در دستیابی به حجم نمونه مطمئن، از فرمول کوکران استفاده شد. با توجه به توزیع حجم نمونه در جامعه آماری این تحقیق، سهمیه هر یک از عناوین جامعه به شرح جدول ۱- می باشد:

جدول ش-۱: حجم نمونه

ردیف	عنوان جامعه	درصد	حجم نمونه
۱	دانش آموخته داتا یا شاغل در ستاد کل (محل های سرلشگری در سطح ستاد نیرو به بالا)	۲۰٪	۷
۲	اساتید، مدیران و فرماندهان در سپاه (محل های سرتیپی در سطح ستاد نیرو به بالا)	۲۰٪	۷
۳	اساتید، مدیران و فرماندهان در ارتش (محل های سرتیپی در سطح ستاد نیرو به بالا)	۲۰٪	۷
۴	اساتید، مدیران و فرماندهان در ناجا (محل های سرتیپی در سطح ستاد نیرو به بالا)	۱۴٪	۵
	اساتید، مدیران در ودجا (محل های سرتیپی در سطح ستاد نیرو به بالا)	۹٪	۳
۵	کارشناسان آشنا به مسایل فرهنگی و دفاعی در سایر نهاد ها	۱۷٪	۶
	جمع حجم نمونه	۱۰۰٪	۳۵

روایی و پایایی داده ها

پس از دسته بندی و درج نقطه نظرات اساتید مشاور و خبرگان دو پرسشنامه (الف وب) تنظیم و توزیع شد. لازم به توضیح است که گویه های بکار رفته جهت سنجش عوامل پرسشنامه از میان ادبیات حاصله در فصل دوم رساله استخراج و در مرحله روایی سنجی، (روایی صوری) مورد تایید خبرگان قرار گرفت. سپس از طریق ضریب لاوشه روایی محتوایی پرسشنامه با عدد (۰/۸) تایید شد. و پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۶۹ محاسبه شد.

تجزیه و تحلیل داده ها و یافته های تحقیق

در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده و پاسخگویی به سئوالات پژوهش از روش های آماری استفاده شده است از این رو اطلاعات پس از جمع آوری، دسته بندی و کدگذاری گردیده سپس از طریق تکنیک های نرم افزار SPSS و اکسل تجزیه و تحلیل شد و از طریق میانگین میانگینها، وزن نرمال شده و وزن عامل ها تعیین و بر اساس نتایج به دست آمده از پرسش نامه از بین ۸ مولفه تایید شده توسط خبرگان عامل های ۱ تا ۸ به ترتیب رتبه بندی فریدمن دارای بیشترین وزن بوده اند. بنابراین طبق جدول ش-۴ مولفه های بعد فردی سبک زندگی ایرانی اسلامی

براساس رتبه‌بندی بیشترین سهم را در ساخت استحکام درونی نظام به دست آورده‌اند.

جدول ش-۴ مولفه‌های بعد فردی سبک زندگی ایرانی اسلامی

رتبه‌بندی فریدمن	عامل	ردیف
۰,۱۴۵۶۹۶	ایمان و معرفت دینی	۱
۰,۱۳۰۴۹۲	بصیرت دینی	۲
۰,۱۱۵۵۸۷	ولایت مداری	۳
۰,۱۰۸۱۰۵	شجاعت و شهامت	۴
۰,۰۹۸۸۲۷	آمادگی جسمانی	۵
۰,۱۰۴۲۷۴	هوشمندی و خلاقیت	۶
۰,۱۶۱۹۱۸	انضباط فردی	۷
۰,۱۳۵۷۶	عبادت	۸

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

الف- نتیجه‌گیری

با توجه به فرمایشات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که به جنبه‌های فردی، عزت و هویت ملی در تربیت آحاد جامعه به‌ویژه به خانواده نیروهای مسلح کراراً اشاره کرده‌اند و تأکید ایشان حتی در مواقع ۸ سال دفاع مقدس به آحاد مردم و نیروهای مسلح مبنی بر اتکا به درون، عزت ملی و استقلال خود در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی - دفاعی بر مبنای مکتب اسلام و هویت ملی که یکی از اساسی‌ترین اهداف مردم در مبارزه با تهاجم همه‌جانبه رژیم صدام بود و تکیه بر شعار نه شرقی و نه غربی که محصول پیروزی رویکرد ساخت درونی و اتکا به ظرفیت‌ها و نیروهای داخلی بوده است همواره این مسئله یعنی توکل و اعتماد به خداوند، داشتن عزم و همت بلند، درست عمل کردن فرماندهان و مدیران و به کار گرفتن عقل، علم و معنویت و ساخت اقتدار قدرت درونی توسط جوان‌ها و هم سایر اقشار مردم به‌ویژه نیروهای مسلح ما شاهد این بودیم که خیلی از کارهای نشدنی را در زمان جنگ شدنی کردند و این که اگر ما بخواهیم خودمان را آماده کنیم و در مقابل با هرگونه تهاجم، چه سخت‌افزاری و چه نرم‌افزاری با دشمنان آمادگی لازم را داشته باشیم، نیاز است که این ویژگی‌های فردی را انضباط فردی، ایمان معرفت دینی، عبادت، بصیرت دینی، ولایت مداری، شجاعت و شهامت، هوشمندی خلاقیت، آمادگی جسمانی در سطح سازمان‌های نیروهای مسلح تقویت کنیم و با تغییر سبک زندگی ن.م. نه‌تنها اهداف والای انسانی را

دنبال کرده‌ایم بلکه استحکام ساخت درونی قدرت را تقویت کنیم.

طبیعتاً کسی که دارای انضباط فردی است در هر مأموریتی که برای وی تعریف شده است و در هر شرایطی فرمان‌پذیر خواهد بود و سرخود کار نمی‌کند و همین امر باعث انسجام و پیوستگی درونی می‌شود.

در مورد ایمان و معرفت دینی باعث می‌شود که ما مرزهای حق و باطل را به‌درستی تشخیص و باید خودمان را حق بدانیم و دشمن را باطل بدانیم و کسی که در مورد معرفت دینی ضعیف است، همیشه مردد و دودل است که آن‌ها حق هستند یا ما. همین دودلی باعث می‌شود که همیشه در عزمش دچار کاستی باشد.

عبادت هم بحث تقویت ایمان است. عبادت باعث می‌شود به خدا نزدیک شوند، وقتی به خدا نزدیک شوند، بحث‌های مادی کمتر برای آن‌ها ارزش پیدا کند و در واقع ن.م می‌توانند با کمترین امکانات بسازند. مقام معظم رهبری می‌فرمایند: جوان‌های مؤمن و بسیجی ما نشان دادند که می‌توانند در این مراحل عظیم به معراج بروند.

در مورد بصیرت دینی قرآن می‌فرماید اگرچند نفر از شما صبر و بردباری داشته باشد و پایداری و مقاومت نشان دهد به چندین و حتی هزار نفر از کافران و دشمنان پیروز خواهد شد و بر اثر قدرت ایمان و نیروی صبر و پایداری غلبه پیدا خواهید کرد، چراکه در برابر دین و دانش شما تاب مقاومت نخواهند داشت. این رمز پیروزی مسلمانان بر کافران را بصیرت یعنی درک صحیح و جهان‌بینی درست جهادگران اسلامی معرفی کرده و وعده خداوند همیشه حق است.

ولایت مداری باعث می‌شود که این‌ها حول محور حق باشند و از خط خارج نشوند و همبستگی و پیوستگی سازمان‌هایشان تقویت شود و ولایت مداری باعث می‌شود دشمن را خوب تشخیص دهند و سره را از ناسره به خوب تشخیص دهند. بتوانند در مقابل عملیات روانی بیگانه تحمل داشته باشند. آمادگی جسمانی و آماده بودن طبیعتاً باعث می‌شود که کسی که آمادگی جسمانی در تحمل و پایداری‌اش، مخصوصاً در نبرد ناهم‌تراز بیشتر و تأثیرگذارتر باشد و یا مثلاً شجاعت و شهامت می‌تواند باعث حضور فرد در صحنه‌های خطر باشد و هوشیاری و هوشمندی باعث می‌شود کاستی‌هایی که در هر سازمان داریم، اختلاف و تفاوتی که تو بحث فناوری و تجهیزات بین ما و دشمن وجود دارد فاصله را کم و ما می‌توانیم آن‌ها را بامیان برهای علمی و هوشمندی جبران کنیم، به‌رحال نیروهای مسلح باید طوری تربیت شوند که علاوه بر چالاکي و تحرک بالا هر موقع

که لازم شود جانش را کف دستش بگذارد بنابراین با عبادت و نزدیک شدن به خدا می‌توانیم این ضعف را هم پوشش دهیم و اگر بتوانیم افرادی صالح، باایمان، شجاع و باعزت تربیت کنیم مسلماً جامعه را تربیت کرده‌ایم که عزم راسخ دارد و این نیاز به یک سری ویژگی‌ها و خصوصیات دارد که باید با اصلاح سبک زندگی نهادینه شود.

بنابراین باید اقتدار درونی خود را در عرصه‌های گوناگون فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، حکومتی، معیشتی و مردمی افزایش دهیم. باید با در نظر داشتن اهداف آن‌ها را با جدیت دنبال کنیم و لازمه این حرکت و مقابله با این تعارضات و صبر و توکل است که عناصر این استحکام عزم راسخ و حرکت به سمت آرمان‌ها است و البته این عزم راسخ الزاماتی هم دارد، که اگر بخواهیم عزم راسخ را در افراد جامعه و ن.م نهادینه کنیم باید مهارت‌های گوناگون فردی افراد از جمله توانایی علمی، عزم و اراده جدی و تدین آن‌ها را افزایش دهیم و هنگامی که ساخت درونی تمدن به درستی شکل بگیرد و جهاد بنای جامعه‌ی شود و جهاد اصلاح سبک زندگی شکل می‌گیرد و متن تمدن اسلامی شکل خواهد گرفت و نهایتاً ساخت درونی قدرت ملی شکل خواهد گرفت.

ب- پیشنهادها

بررسی رابطه هر یک از ابعاد چهار بعد مربوطه با حوزه اجتماعی آنها در دفاع (مسائل اخلاقی و ...) تقدم توسعه معنوی، تعالی انسان و عدالت اجتماعی در همه ابعاد توسعه سبک زندگی استفاده از ظرفیت‌های فقه پویای شیعه در پاسخ به تهدیدات فرهنگی و اجتماعی سبک زندگی فردی در ن.م

توجه به نیروی انسانی، سازمان‌های عقیدتی، نمایندگی ولی فقیه و مشابه آن، روی این ویژگی‌ها یا خصوصیت فردی و ارتقا آن‌ها به لحاظ کیفی همواره تلاش داشته باشیم، و برنامه‌ریزی شود تا سبک زندگی اصلاح بشود و این اصلاح سبک زندگی منجر به تقویت چسبندگی قدرت درونی شود. بدیهی است که این در عملکرد نیروهای مسلح تأثیر می‌گذارد.

منابع

قرآن کریم.

- نهج البلاغه. ترجمه سید جعفر شهیدی (۱۳۷۱). تهران: انتشارات آموزش انقلاب اسلامی.
- امام خمینی، روح الله (۱۳۷۰). صحیفه نور. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
- امام خمینی، روح الله (۱۳۷۱). چهل حدیث، تهران: انتشارات وزارت ارشاد اسلامی.
- امام خمینی، روح الله (۱۳۷۸). صحیفه نور، تهران: موسسه نشر آثار حضرت امام (ره).
- ابن هشام، عبدالملک (۱۳۶۴). سیره النبی، ترجمه رسولی محلاتی، تهران: اسلامیه.
- احمد بن حنبل (۱۳۱۳ق). مسند، مصر: دار صادر.
- انصاری قمی، مهدی (۱۳۹۲). کامل نهج الفصاحه، قم: نوید ظهور.
- بحرینی، بهروز و نباتی، عزت اله (۱۳۷۳). اصول جنگ و توان رزمی، تهران: دانشکده دافوس ارتش.
- بخاری، محمد بن اسماعیل (۱۳۷۱). جامع الصحیح، المسند المستخرج الصحیح الامام المسلم. جلد ۴، بیروت: نشر دار الفکر.
- بخاری، محمد بن اسماعیل (۱۳۸۹). ترجمه فارسی صحیح بخاری، مترجم: ابوبکر حسن زاده. تهران: احسان.
- توفیقی، حسین (۱۳۸۰). آشنایی با ادیان بزرگ. تهران: انتشارات سمت.
- جمشیدی محمدحسین (۱۳۸۳) مبانی و تاریخ اندیشه نظامی در ایران، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. دانشکده فرماندهی و ستاد دوره عالی جنگ.
- جوادی آملی، عبد الله (۱۳۸۶). شریعت در آئینه معرفت. تهران: نشر اسراء. چاپ پنجم.
- جوادی آملی، عبد الله (۱۳۷۸). تفسیر موضوعی قرآن (فطرت در قرآن). قم: نشر اسراء.
- حدیث ولایت، (مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰)، موسسه نشر آثار معظم له.
- حرانی ابن شعبه (۱۴۰۴ق). تحف العقول، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- حریری، نجلا (۱۳۸۵). اصول و روش تحقیق کیفی، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- خلیلی شورینی، سیاوش (۱۳۹۱). روش های پژوهش آمیخته (با تأکید بر بومی سازی). تهران: نشر یادواره کتاب.
- خویدکی شرف الدین (۱۳۸۸ق). کاشف الاستار در ترجمه جامع الاخبار، تهران: کتاب فروشی اسلامیه.
- دلاور، علی (۱۳۸۵). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: انتشارات رشد.

- دلاور، علی (۱۳۸۶). روش تحقیق پیشرفته (طراحی مدل)، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- راغب اصفهانی محمد بن حسین (۱۴۱۲ق). المفردات فی غریب القرآن، دمشق: نشر دارالعلم.
- رشاد، علی اکبر (۱۳۹۱). سبک زندگی اسلامی. نشست سبک زندگی اسلامی معطوف به مبحث خانواده در دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران. وبگاه به آدرس: www.rashad.iict.ac.ir
- طباطبایی، سید محمدحسین (۱۳۸۲). اصول فلسفه و روش رئالیسم، تهران: صدرا، چاپ دهم.
- طباطبایی، سید محمدحسین (۱۴۱۷ق). المیزان فی تفسیر القرآن. قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۹ و ۱۶.
- کاویانی، محمد (۱۳۹۲). سبک زندگی و ابزار سنجش آن. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. چاپ دوم.
- کریمی، حمید (۱۳۹۱). «تبیین الگوی بازدارندگی همه‌جانبه دفاعی ج.ا.ا در مقابل تهدید ناهم‌تراز» (رساله دکتری) - تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- متقی، هندی (۱۴۰۹ ق). کنزالعمال، بیروت: موسسه الرساله.
- مجلسی علامه محمدباقر (۱۴۰۳ق). بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار، بیروت: موسسه الوفا.
- مصباح، محمدتقی (۱۳۸۳). در پرتو ولایت، قم: مؤسسه پژوهشی امام خمینی (ره).
- مصباح، محمدتقی (۱۳۹۱). پنجاهای امام صادق (ع)، قم: مؤسسه پژوهشی امام خمینی (ره).
- مطهری مرتضی (۱۳۸۷). مجموعه آثار جلد ۱ و ۲، قم: انتشارات صدرا.
- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱). بیست گفتار، قم: دفتر انتشارات اسلامی.
- مطهری، مرتضی (۱۳۷۷). مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۲. قم: انتشارات صدرا.
- مکارم شیرازی ناصر (۱۳۷۴). تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب اسلامیه.
- منصوب به امام صادق (ع) (۱۴۰۰ق). مصباح الشریعه، بیروت: موسسه الاعلمی.
- مهدوی کنی، محمد سعید (۱۳۸۶). مفهوم سبک زندگی و گستره آن در علوم اجتماعی. تحقیقات فرهنگی، (۱)، (۱).
- مهدوی کنی، محمد سعید (۱۳۸۷). دین و سبک زندگی (مطالعه موردی شرکت‌کنندگان در جلسات مذهبی). تهران: دانشگاه امام صادق (ع). چاپ دوم.
- واقدی محمد بن عمر (۱۳۶۱). مغازی تاریخ جنگ‌های پیامبر (ص)، ترجمه مهدوی دامغانی، تهران: نشر دانشگاهی.
- هلالی سلیم بن قیس (۱۴۰۵ق). کتاب سلیم، قم: انتشارات هادی.

وبسایت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (www.khamenei.ir).

وبسایت خبرگزاری فارس (www.Farsnews.com).

وبسایت واضح (www.vazeh.com)